

Ministerieel besluit tot voorlopige bescherming als monument van de opgaande linde zogenaamd 'Kwartjesboom' van Val-Meer in Riemst

DE VLAAMSE MINISTER VAN BUITENLANDS BELEID EN ONROEREND ERFGOED,

Gelet op het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013, artikel 6.1.1;

Gelet op het besluit van de Vlaamse Regering van 25 juli 2014 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse Regering, artikel 6, 1°;

Gelet op het advies van het college van burgemeester en schepenen van Riemst, gegeven op 21 december 2017, waarvan de behandeling is opgenomen in bijlage;

Overwegende dat het advies niet tijdig is meegedeeld en dus geacht wordt gunstig te zijn;

Gelet op het advies van de departementen of agentschappen van de Vlaamse overheid, bevoegd voor ruimtelijke ordening, woonbeleid en onroerend erfgoed, leefmilieu, natuur en energie, mobiliteit en openbare werken, landbouw en visserij, waarvan de behandeling is opgenomen in bijlage;

Gelet op het advies van de Vlaamse Commissie Onroerend Erfgoed, gegeven op 14 december 2017, waarvan de behandeling is opgenomen in bijlage;

Overwegende dat het waarderend onderzoek, waarvan de resultaten zijn opgenomen in het beschermingsdossier, de erfgoedwaarde van de Kwartjesboom van Val-Meer aantoonst;

Overwegende dat de opgaande linde zogenaamd 'Kwartjesboom' van Val-Meer volkskundige waarde bezit die als volgt wordt gemotiveerd:

De Kwartjesboom van Val-Meer is een zeldzaam voorbeeld van een spijkerboom, een boom waarin nog in de 20ste eeuw spijkers of nagels, soms met een bijhorende melding, werden gedreven met de bedoeling een boodschap over te brengen en hiervoor een oplossing af te smeken. De boom bevat hoogstwaarschijnlijk nog een aantal volledig ingegroede kwartjes en spijkers uit deze periode;

Overwegende dat de opgaande linde zogenaamd 'Kwartjesboom' van Val-Meer historische waarde bezit die als volgt wordt gemotiveerd:

De Kwartjesboom van Val-Meer is als kruispuntboom de laatste getuige van het kruispunt van 5 wegen en voetwegen in de velden ten noordoosten van Meer. Het is ook een kapelboom, waar al sinds jaar en dag een kruis aan bevestigd was;

Overwegende dat de opgaande linde zogenaamd 'Kwartjesboom' van Val-Meer esthetische waarde bezit die als volgt wordt gemotiveerd:

De Kwartjesboom van Val-Meer heeft door zijn imposante kruinomvang en plantlocatie een bijzondere esthetische waarde. Zijn tegenwoordige groeivorm is representatief voor een solitaire, vrij uitgroeide linde;

Overwegende dat de opgaande linde zogenaamd 'Kwartjesboom' van Val-Meer ruimtelijk-structurende waarde bezit die als volgt wordt gemotiveerd:

De Kwartjesboom van Val-Meer is beeldbepalend in het open landschap ten noorden van Val-Meer. Door zijn specifieke plantlocatie vormt hij een baken in de omgeving,

BESLUIT:

Artikel 1. Met toepassing van artikel 6.1.1 tot en met artikel 6.1.11 van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 en artikel 6.2.1 van het Onroerenderfgoedbesluit van 16 mei 2014 worden de volgende onroerende goederen voorlopig beschermd als monument:

de opgaande linde zogenaamd 'Kwartjesboom' van Val-Meer, evenals een cirkelvormige zone met straal 20 meter rond de boom, Monseigneur Kerkhofslaan, Riemst (Val-Meer), bekend ten kadaster: Riemst, 7de afdeling, sectie B, perceelnummers 477D (deel), 478D (deel), 479E (deel), 518A (deel), 526A (deel), 527A (deel) en deel uitmakend van het openbaar domein.

De voorlopig beschermde onroerende goederen zijn aangeduid op het plan dat als bijlage bij dit besluit wordt gevoegd.

De fotoregistratie van de fysieke toestand van de voorlopig beschermde goederen wordt als bijlage bij dit besluit gevoegd.

Art. 2. Het monument heeft de volgende erfgoedwaarden:

- 1° volkskundige waarde;
- 2° historische waarde;
- 3° esthetische waarde;
- 4° ruimtelijk-structurende waarde.

De erfgoedelementen en de erfgoedkenmerken van het monument zijn:

De opgaande linde zogenaamd 'Kwartjesboom' van Val-Meer is een winterlinde (*Tilia cordata*) en staat langs een ruilverkavelingsweg ten oosten van het dorp, in het verlengde van de Bodemstraat. Hij staat op een laag talud in een grasland ten zuiden van de weg, binnen de omheining van een weide.

De stamomtrek op 150 cm hoogte bedraagt 322 cm (2017). De totale boom is in 2017 circa 24 meter hoog en de kruindiameter bedraagt 21 meter.

De stam is niet zichtbaar hol, er zijn geen zichtbare gebreken. De kruin is evenwichtig ontwikkeld in alle richtingen en rijkt zeer laag, wat erop wijst dat de boom gedurende zijn hele leven als solitaire boom is opgegroeid.

De Kwartjesboom van Val-Meer is een spijkerboom, een zeer zeldzaam voorbeeld van dit vroegere volksgebruik in Vlaanderen. Tegen de stam hangen een houten kruis en enkele oude kwartjes. In de stam zitten hoogstwaarschijnlijk nog volledig ingegroeide kwartjes en spijkers.

Art. 3. Voor het beschermde monument gelden de volgende beheersdoelstellingen:

- 1° de algemene doelstelling van de bescherming is het behoud van de erfgoedkenmerken en -elementen die de basis vormen voor de erfgoedwaarden. Dit betekent het zo lang mogelijk in stand houden van de boom. Indien de stam het in de toekomst zou begeven, kan met stamvoetopslag worden verder gewerkt;
- 2° boombeheer:
De Kwartjesboom dient als opgaande solitaire boom verder te worden beheerd;
- 3° standplaatsbeheer:
De wortelzone van de linde, overeenkomend met een cirkelvormige zone met straal 20 meter rond de boom, dient van bodemingrepen te worden gevrijwaard om de wortels niet te beschadigen. Omringende bomen in de haag mogen de linde niet overgroeien;

- 4° monitoring:
Gezien de ouderdom van de boom en zijn standplaats dicht bij een openbare weg, is regelmatige opvolging van de fysieke toestand van de boom, zijn stabiliteit en zijn omgeving noodzakelijk. Door deze monitoring kunnen problemen tijdig vastgesteld worden en de nodige acties ondernomen worden. Deze kunnen zowel betrekking hebben op de boom zelf (zoals snoeiwerken) als op zijn omgeving (standplaatsbeheer);
- 5° heraanplant:
In geval van afsterven van de boom moet er op dezelfde locatie heraan geplant worden met eenzelfde soort linde, bij voorkeur ook met plantmateriaal afkomstig van dezelfde boom;
- 6° beschermende maatregelen tijdens werken:
De linde bevindt zich naast een openbare weg, een plaats waar in de toekomst mogelijk werken kunnen plaatsvinden zoals wegenwerken, rioleringswerken, . Wanneer deze werken en hieraan gerelateerde activiteiten (zoals werfinrichting en -verkeer, herinrichting,) uitgevoerd worden binnen de beschermingsperimeter moet mogelijke schade aan de boom voorkomen worden door het behoud van de boom mee op te nemen in het werfinrichtingsplan en de werfopvolging. Mogelijk te nemen maatregelen voor het omgaan met bomen op of in de buurt van een werf zijn opgenomen binnen het standaardbestek 250.

Art. 4. De zakelijkrechthouder en de gebruiker van het beschermde monument zijn verplicht de instandhouding en het onderhoud ervan te verzekeren door:

- 1° het goed als een goede huisvader te beheren en de nodige voorzorgsmaatregelen te nemen tegen schade. Dit heeft zowel betrekking op de als monument beschermde boom (stam, kruin en wortels) als op de standplaats waarin hij groeit;
- 2° de fysieke toestand van de boom en zijn standplaats regelmatig te controleren en te evalueren en tijdig de meest geschikte maatregelen uit te voeren wanneer een probleem zich voordoet (monitoring);
- 3° regulier onderhoud van de als monument beschermde boom en zijn standplaats oordeelkundig uit te oefenen (regulier beheer);
- 4° onmiddellijk passende consolidatie- en beveiligingsmaatregelen te nemen in geval van nood;
- 5° voorzorgsmaatregelen te nemen voor het behoud van de boom in geval van werken of handelingen die uitgevoerd worden in de omgeving van de als monument beschermde boom.

Art. 5. Voor de volgende handelingen aan het beschermde monument moet een toelating worden aangevraagd:

- 1° het plaatsen, slopen, verbouwen of heropbouwen van een constructie;
- 2° het aanbrengen, vervangen of wijzigen van opschriften, publiciteitsinrichtingen of uithangborden;
- 3° het aanbrengen van tijdelijke of permanente verlichting en/of andere installaties (bijvoorbeeld geluid, camera,);
- 4° het uitvoeren van de volgende omgevingswerken:
- a) het plaatsen of wijzigen van boven- en ondergrondse nutsvoorzieningen en leidingen;
 - b) het plaatsen of wijzigen van afsluitingen;
 - c) het aanleggen, structureel en fundamenteel wijzigen of verwijderen van wegen en paden;
 - d) het aanplanten, vellen, rooien of ontstronken van bomen en struiken en elke handeling die een wijziging van de groeiplaats en groeivorm tot gevolg kan hebben;
 - e) het aanleggen of wijzigen van verharding;
 - f) het plaatsen of wijzigen van straatmeubilair;
 - g) het aanleggen van sport- en spelinfrastructuur of parkeerplaatsen;

- 5° vernietigen van de vegetatie;
- 6° het uitvoeren van snoeiwerken, met uitzondering van het regulier beheer;
- 7° het gebruiken van chemische verdelgsmiddelen, groeiremmers, groeistimulatoren, hormonale behandelingen, thermische onkruidverdelgers of andere verdelgsmiddelen;
- 8° elke reliefwijziging van de bodem, wijziging van het hydrografisch netwerk of ander werk of handelingen die impact kunnen hebben op het grondwaterpeil;
- 9° graafwerken;
- 10° het achterlaten van slib;
- 11° het organiseren van grote evenementen, die het normaal gebruik van het beschermd monument overstijgen;
- 12° het scheuren van grasland of het omzetten van grasland in akkerland of bos.

Er is geen toelating vereist voor het onmiddellijk nemen van passende consolidatie- en beveiligingsmaatregelen in geval van nood, noch voor de uitvoering van regulier onderhoud.

Brussel, **18 SEP. 2018**

De Vlaamse minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed,

Geert BOURGEOIS